

jejich úkoly budou muset v budoucnu projít zásadní změnou. Když se pokusíme sumarizovat názory na budoucí podobu ozbrojených sil, nacházíme následující portrét: (1) Budou do jisté míry spíše policejními silami a jejich nasazení můžeme očekávat spíše pod vlajkou OSN, případně jiných mezinárodních organizací, než pod vlajkou národní; (2) Budou dobro-

volnými a plně profesionálními institucemi; (3) V ozbrojených silách budou lepší pracovní podmínky, aby byly schopné konkurovat na trhu práce; tj. vyšší plat, pružná pracovní doba, otevřenost vůči ženám a minoritám.

Marie Vlachová, Štefan Survaš

Výzkum sociálně kulturní plurality

V říjnu tohoto roku začalo v Praze při Filozofickém ústavu Akademie věd ČR působit Středisko pro výzkum sociálně kulturní plurality. Ředitelem střediska (tato funkce je honorární) byl jmenován emeritní profesor Univerzity v Lancasteru, Dr. Jaroslav Krejčí. Sekretářkou je paní Dana Schautová.

Hlavní působností střediska bude sdružování vědeckých pracovníků za účelem (1) zkoumání podmínek soužití a vzájemného porozumění různých etnických, náboženských či jinak kulturně profilovaných společenství, (2) zkoumání podmínek a vyhlídek civilizační přeměny, kterou naše země spolu s dalšími v současné době prožívá. Zvláštní pozornost bude věnována interpretaci lidských práv a odpovědností.

Středisko bude přispívat ke koordinaci výzkumu upřesňováním koncepcí a metodiky interdisciplinárního bádání v uvedených oblastech. Bude tak činit za úzké spolupráce s ostatními pracovišti Akademie věd, Univerzitou Karlovou a ostatními vysokými školami, a to jak v České republice, tak i v zahraničí.

Zahajovací setkání pražských zájemců o účast na spolupráci se uskutečnilo za předsednictví ředitele Filozofického ústavu AV ČR Dr. M. Mráze v budově Akademie věd ČR v Praze.

Zasedání zahájil předseda AV ČR prof. R. Zahradník. Vyslovil přání, aby činnost střediska byla úspěšná, protože nedostatek tolerance vyplývající ze sociálně kulturních rozdílů ohrožuje soužití v naší společnosti.

Rector Univerzity Karlovy prof. K. Malý ve svém úvodním projevu poukázal na to, že v procesu vzdělávání a učení více než kdekoli jinde si uvědomujeme nezbytnou potřebu překročit hranice tradičního středoevropského či vůbec evropského modelu. Univerzita svou

skladbou a vybaveností – takřka kompletní – umožňuje toto překročení k důvěrnému seznámení s tradicemi a kulturami, s náboženstvími i myšlením, které umožňuje poznávat a chápat. Právo je jen zdánlivě abstraktním pojmem. Ve skutečnosti je to vždy pravidlo chování člověka, lidské komunity. Usilujeme-li dnes o vzájemné porozumění různých náboženských a kulturních i právních společenství, neměli bychom na onu jednotu v rozdílnosti, totiž na lidskou podstatu práva zapomínat.

Profesor Krejčí ve svém orientačním referátu podal přehled o národnostních problémech v Evropě, jakož i o problémech vyplývajících z civilizační rozmanitosti. Při charakteristice etnicko-politického vývoje v Evropě za posledních 150 let upozornil na to, že postupné přizpůsobování státních hranic hranicím národnostním a později také v důsledku etnických přesunů naopak hranic národnostních hranicím státním bylo v Evropě jedním z hlavních motivů a také důsledků mezistátních válek a politických zvratů za posledních 150 let. Zásada, že každý národ má mít svůj stát a každý stát sdružovat jen jeden národ, se sice prosazovala cestou velmi klikatou a většinou i krvavou, ale její prosazení je v perspektivě oněch 150 let zřejmé. Před rokem 1830 žila více než polovina obyvatel Evropy bez vlastního národního státu. Nyní v roce 1994, je bez vlastního národního státu nebo bez vyhovujícího rovnoprávního členství ve federaci (jako Švýcarsko nebo Belgie) jen asi 10 procent evropského obyvatelstva. Problematický je tento stav hlavně v postkomunistické oblasti Evropy, kde dané státní hranice nemají tak dlouhou tradici.

Otázka civilizační plurality se v Evropě stala aktuální zvýšeným přistěhovalectvím. V široké škále přístupů k této otázce se uplatňují dva protikladné principy: zásada multikulturní společnosti (příkladem jsou Vel-